

שו"ת הרמב"ם ח"א תשובה ל"ד :

שאלה: ילמדנו רבינו בדבר קריאת מזמורים ותפלות.

תשובה: אלה התוספות בקריאת מזמורים או תפלות כתפלות רבינו סעדיה גאון ז"ל, וזולתן מדרשות התוכחה [שהם תחינות שונות] - לפני תפלות החובה, כל זה טוב מאד ורצוי כדי לעורר הכוונה, לריכוז המחשבה.

כבר אמרו זכרונם לברכה "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללים" אלא שזה רצוי ליחיד או ליחידים שיוכלו [לעשות] זאת בבתיהם.

אבל בבתי כנסיות הוא לדעתי טעות !

כי בתי כנסיות לרבים, ואלו היה שם אדם אחד זקן או חלוש או נצרך לנקביו, ונתאחר רגע אחד מחמת תפלת הציבור, הוא ניזוק בכך.

ובכל זה - יש לציבור לדאוג, לחלשים שבהם ולהשתדל להקל עליהם בכל אופן, ולא להוסיף עליהם בטורח עבודת השם.

אבל אמירת מאה ברכות או הזמירות בחיפזון ומהירות הרי זה הטא גמור !

ומי שאינו מוזהח בחזנים על כך הוא הוטא !

כי כל העבודות האלו שהן באמירות - אינן המטרה בהן אלא להתבונן בעת אמירתן ולכוון את דעתו האומרן.

וידע כי עם אדון כל העולם הוא מדבר בהם בין כשהוא מבקש ממנו או מודה לו ומשבהו או מתאר את מעשיו והסדיו, או מתאר נפלאותיו בברואיו ויכלתו.

ואלו הן הנושאים השונים הכוללים לכל ברכה מן הברכות, או זמירות, או פסוקי דזמרה. ומאחר שהכל הוא דיבור איתו יתעלה היאך מותר למהר בזה, ולהסיח דעת ממנה שאומרים ?

זולתי מי שאינו יודע מה שהוא אומר ואינו מבינו, ודינו בתפלתו כדין התוכי והשוטה, ההוזרים אחר מילות בני אדם.

וכתב משה

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית - כולנו ממתנינים זה לזה ומקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!

תפילה במהירות, לכתהילה?

המתפלל במהירות
נראה שהתפילה כמשא כבוד עליו
ומבקש להיפטר ממנו!

זכור!
תפילה במהירות = אינן יוצאים בה ידי חובה לכתהילה!

מקורות לתפילה:

- ברכות כ"ט: העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים, דהיינו שלא יוצא ידי חובתו כמבואר בראשונים, לרבי אושעיא זה מי שתפילתו דומה עליו כמשאוי דלא יצא, ורבנן פליגי עליה וסברי דבזה יוצא י"ח בדיעבד. אבל לכתחילה אסור לכו"ע - רמב"ם בפ"ד הט"ז, וטשו"ע צ"ח, ג'; תר"י, ב"י, ב"ח, מאמ"ד א"ר ביאור הגר"א בגדי ישע ועוד רי"א.
- במהירות היינו ידומה עליו כמשאוי - מפורש ברש"י ברכות מ"ז. ד"ה ז'לא' לגבי ברכה במהירות, ובב"ח בא"ד ובגדי ישע בסימן צ"ח לגבי תפילה.

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית - כולנו מקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!

תפילה במהירות מותרת?

”אסור להתפלל במהירות,
לפי שנראה שהתפילה כמשאוי,
ומבקש להיפטר!”

זכור!
תפילה במהירות
= תפילה בדיעבד!

מקורות:

- ברכות כ"ט: העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים, דהיינו שלא יוצא ידי חובתו כמבואר בראשונים, לרבי אושעיא זה מי שתפילתו דומה עליו כמשאוי דלא יצא, ורבנן פליגי עליה וסברי דבזה יוצא י"ח בדיעבד. אבל לכתחילה אסור לכ"ע - רמב"ם בפ"ד הט"ז, וטושו"ע צ"ח, ג'; תר"י, ב"י, ב"ח, מאמ"ר א"ר ביאור הגר"א בגדי ישע ועוד ר"א.
- במהירות היינו דומה עליו כמשאוי - מפורש ברש"י ברכות מ"ז. ד"ה ז'לא, ובב"ח בא"ר ובגדי ישע בסימן צ"ח לגבי תפילה.

גם החזן וגם הקהל, וכן בבית - כולנו מקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!

תפילה בעהירות - דיעבד ! ?

מתוך רצון להודות לשבח ולבקש ממי שהכל שלו ובידו הכל.

ה. ובשו"ע [ה', א']: "יכוין בברכות פירוש המילות וכתב המ"ב סק"א: כמו שאחז"ל [ברכות מ"ז]. שלא יזרוק הברכה מפיו אלא יכוין בעת האמירה ויברך בנחת וז"ל ספר חסידים סי' מ"ו כשהוא נוטל ידיו או שמברך על הפירות או על המצות השגורות בפי כל אדם יכוין לבו לשם בוראו אשר הפליא חסדו עמו ונתן לו הפירות או הלחם ליהנות מהם וציוהו על המצות, ולא יעשה כאדם העושה דבר במנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב ועל דבר זה חרה אף ה' בעמו ושלח לנו ביד ישעיה ואמר, יען כי ניגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני ועיי"ש עוד מה שהאריך בגודל העונש עבור זה עכ"ל.

ו. ומבואר שלכתחילה החובה היא שלא תהא התפילה עליו כמשא אפילו בליבו, ולכן לא יאמרנה במהירות אלא בנחת, והעצה לכך היא ע"י שיאסוף את כל טרדותיו, ויתפלל עליהם בתפילתו לפני המקום שבידו לפתור לו הכל.

ז. וז"ל ספר חסידים אות שט"ו: "טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח" .. יותר טוב שיתפלל אדם בשבחו של הקב"ה מעט. ואותו מעט שלא ירוץ ולא ימהר בו משבחות הרבה וימהר.. כי הלוויים אומרים שירה ומושכים בהם, הרי שיר שלפני המלכים מושכים ומנעימים, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה - לא כל שכן?

ח. עו"ש בסימן קנ"ח: אם באת להללו ולשבחו - אין לעשות - - אלא במשיכה בקול נעים ובקול רם.. שהרי אם תדבר לפני מלך בשר ודם - לא ירוצו דבריך, ואם תשורר להנאתך תמשוך בקולך! ואיך תרוץ לפני מלך מלכי המלכים?

א. מתני' ברכות דף כח: רבי אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים - ובגמ' שם כט: מאי קבע? אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי אושעיא כל שתפלתו דומה עליו כמשוי ורבנן אמרי כל מי שאינו אומרה בלשון תחנונים.

ב. וכתב הב"י דגם לרבנן בעינן לכתחילה תרווייהו, דהיינו גם ניגון של תחנונים וגם שלא תהיה התפילה עליו כמשא בליבו [באהגר"א], שלכן פסק הרמב"ם (פ"ד מהל' תפילה הלכה ט"ז) והטור וכן השו"ע (סי' צ"ח ס"ג) דלכתחילה בעינן תרווייהו.

ג. והאריכו האחרונים לבאר הא דבעינן לכתחילה תרווייהו, בלשון תחנונים - היינו שמדבר בנחת בקול בוכים כרש שמבקש רחמים על עצמו, ושלא תהא תפילתו דומה עליו כמשאוי - פירוש שלא יתפלל במרוצה כמי שמתפלל לפטור את עצמו מן החוב המוטל עליו, ואם תפילתו עליו כמשא, שלכן אומרה במרוצה - לא יצא אלא בדיעבד, ומזה שתפילה במהירות אין יוצאין בה אלא דיעבד, מבואר שצריך גם חיצוניות שיתפלל במנגינה ואופן של 'תחנונים' וגם בפנימיות שיחפוץ ויחשוק לבקש מאת השי"ת כל צרכיו, ולכן יעשה כל מאמץ שלא תהיה תפילתו עליו כמשא, לקיים פסקם של הרמב"ם הטור והשו"ע והממהר בתפילתו לא יצא אלא בדיעבד [יעויין ב'מאמר מרדכי' יבגדי ישע' וא"ר].

ד. ועוד אמרו בברכות מ"ז. 'ת"ר אין עונין אמן חטופה ולא אמן קטופה, לא אמן יתומה ולא אמן קצרה, ולא יזרוק ברכה מתוך פיו' ופרש"י ז"ל: "ולא יזרוק ברכה מפיו-במהירות שדומה עליו כמשא אלא שחוק קבוע הוא לו" פירוש שנראה שהתפילה והברכות הינן עול ומשא שאין לו חפץ באמת להודות ולשבח, ואומרים רק כדי להתיר לו את האכילה ושתייה או קיום המצווה, ובאמת צריך שהברכה והתפילה יבואו

גם החזן וגם הקהל, גם במוסדות הלימודים וגם בבית, גם בישיבה וגם בכולל - כולנו ממתנינים זה לזה ומקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!

לקבלת חומר ולשאלות ניתן לפנות למכון עניית אמן כהלכה:
aamen0548410100@gmail.com

נא צלם ופרסם גם אתה
בין מכריך וידיך